

Kohtuasi C-86/20**Eelotsusetaotlus****Saabumise kuupäev:**

18. veebruar 2020

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Krajský soud v Brně (Brno maakonnakohus, Tšehhi Vabariik)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

14. jaanuar 2020

Kaebaja:

Vinařství U Kapličky s.r.o.

Vastustaja:

Státní zemědělská a potravinářská inspekce (riiklik põllumajandus- ja toiduinspeksioon)

KOHTUMÄÄRUS

Krajský soud v Brně (Brno maakonnakohus, Tšehhi Vabariik) [...] kohtuasjas

Kaebaja: **Vinařství U Kapličky s.r.o.**, [...] [...]Vastustaja: **Státní zemědělská a potravinářská inspekce, ústřední inspektorit (Tšehhi põllumajandus- ja toiduinspeksioon, keskinspeksioon)** [...] Brno

seoses vastustaja 4. augusti 2016. aasta otsuse peale esitatud kaebusega [...]

määras järgmist:I. esitada Euroopa Liidu Kohtule järgmised **eelotsuse küsimused**:

1. Kas dokument V I 1, mis on antud välja kooskõlas komisjoni 27. juuni 2008. aasta määrusega nr 555/2008, milles sätestatakse veinituru ühist

korraldust käsitleva nõukogu määruse (EÜ) nr 479/2008 üksikasjalikud rakenduseeskirjad veinisektoris seoses toetusprogrammide, kolmandate riikidega kauplemise, tootmisvõimsuse ja kontrollidega, ja mis sisaldab kolmanda riigi volitatud asutuse kinnitust, mille kohaselt toode on toodetud vastavalt Rahvusvahelise Veiniameti soovitatud ja avaldatud ühenduses lubatud veinivalmistustavadele, kujutab endast pelka haldustingimust veini Euroopa Liidu territooriumile lubamiseks?

2. Kas liidu õigusega on vastuolus riigisisese õiguse põhimõte, mis võimaldab Moldovast imporditud veiniga kaupleva isikul vältida väärteokaristust Euroopa Liidus mitte lubatud veinivalmistustavade kohaselt valmistatud veini turustamise eest, kui riigisisised ametivõimud ei lükka ümber veiniga kaupleva isiku eeldust, et vein on toodetud Euroopa Liidus lubatud veinivalmistustavadega kooskõlas – eeldust, mille veiniga kauplev isik on rajanud dokumendile V I 1, mille Moldova ametivõimud väljastasid vastavalt komisjoni 27. juuni 2008. aasta määrusele nr 555/2008, milles sätestatakse veinituru ühist korraldust käsitleva nõukogu määruse (EÜ) nr 479/2008 üksikasjalikud rakenduseeskirjad veinisektoris seoses toetusprogrammide, kolmandate riikidega kauplemise, tootmisvõimsuse ja kontrollidega?

II. peatada kohtuasjas menetlus. [lk 2]

Põhistus:

I. Kohtumenetluse ese

1. Státní zemědělská a potravinářská inspekce (Tšehhi põllumajandus- ja toiduinspektsioon, Tšehhi Vabariik) inspektorát v Brně (Brno inspektsioon) 14. jaanuari 2016. aasta otsuse (edaspidi „esimese astme otsus“) [...] kohaselt tuvastati, et kaebaja on süüdi väärtegede toimepanemises vastavalt seaduse nr 321/2004 viinamarjakasvatuse ja veinitootmise kohta (zákon č. 321/2004 Sb., o vinohradnictví a vinařství; edaspidi „seadus nr 321/2004“) § 39 lõike 1 punktile ff. Kaebajale määrati 2 100 000 Tšehhi krooni suurune rahaline karistus ja kohustus maksta tagasi laborianalüüside kulud summas 86 420 Tšehhi krooni. Tuvastati, et kaebaja pani toime väärteo seeläbi, et ta turustas Moldovast pärit veini, mis oli toodetud mittelubatud veinivalmistustavasisid kasutades, rikkudes sellega Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määruse (EL) nr 1308/2013, millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 922/72, (EMÜ) nr 234/79, (EÜ) nr 1037/2001 ja (EÜ) nr 1234/2007 (edaspidi „määrus nr 1308/2013“) artikli 80 lõike 2 punkti a. Teatavail juhtudel oli kaebaja samuti rikkunud määruse nr 1308/2013 artikli 80 lõike 2 punkti c, mille kohaselt liidus ei tohi turustada niisuguseid tooteid, kui nende puhul ei ole järgitud VIII lisas sätestatud eeskirju, mille järgi naturaalse alkoholisisalduse tõus mahuprotsentides

ei tohi ületada 3 mahuprotsenti. Kaebaja esitas esimese astme otsuse peale edasikaebuse, mille vastustaja jättis 4. augusti 2016. aasta otsusega (edaspidi „vaidlusalune otsus“) rahuldamata, jättes esimese astme otsuse jõusse.

2. Kaebaja esitas selle otsuse peale kaebuse, milles ta heidab muu hulgas ette, et vastustaja ei ole asjakohaselt käsitlenud väidetavat vabastust (viidatud väärtegade eest vastutuse välistamist). Vastutusest vabastamise põhjuseks on asjaolu, et veiniga oli kaasas dokument V I 1, mille Moldova ametiasutused olid väljastanud kooskõlas komisjoni 27. juuni 2008. aasta määrusega nr 555/2008, milles sätestatakse veinituru ühist korraldust käsitleva nõukogu määruse (EÜ) nr 479/2008 üksikasjalikud rakenduseeskirjad veinisektoris seoses toetusprogrammide, kolmandate riikidega kauplemise, tootmisvõimsuse ja kontrollidega (edaspidi „määrus nr 555/2008“). Sellega seoses kontrollis veini riigisisene asutus, kelle sellekohast volitust on Euroopa Liit tunnustanud. Väärteomenetluses palus kaebaja seega arvestada tõenditena dokumente V I 1, mis puudutasid konkreetselt kontrollitud veine.
3. Vastustaja ei arvestanud väärteomenetluses tõenditena dokumente V I 1 (ega palunud ka kaebajal neid dokumente esitada), kuivõrd ta oli seisukohal, et tuginemine üksnes dokumentidele V I 1 (ilma et kaebaja oleks teinud tarnitud veinipartiide laborianalüüsi) ei saanud olla piisav, et välistada vastutus eespool nimetatud väärtegade eest.
4. 26. aprilli 2018. aasta kohtulahendis [...] jõudis Krajský soud v Brně (Brno maakonnakohus) järeldusele, et käesolevas kohtuasjas ei saa põhimõtteliselt jätta kõrvale võimalust, et kaebaja saab välistada vastutuse väärteo eest sel alusel, et tugineb dokumendile V I 1. Kui kolmanda riigi volitatud asutus kinnitab dokumendis V I 1, et toode on toodetud Euroopa Liidus lubatud veinivalmistustavasid kasutades, siis võib nende veinidega kauplev isik, mida dokument puudutab, olla kindel selle dokumendi õigsuses. Krajský soud (maakonnakohus) tõi välja ka täiendavad asjaolud, mida tuleb analüüsida, et hinnata, kas kaebaja saab tõepoolest vastutusest vabastada, ning järeldas, et niisuguse hindamise läbiviimine ei ole võimalik, sest haldusaktidest ei tule asjaolud üheselt välja. See kohus tühistas vaidlusaluse otsuse ja saatis asja tagasi vastustaja ette.
5. Järgmiseks esitas kaebaja kassatsioonkaebuse; Nejvyšší správní soud (Tšehhi Vabariigi kõrgeim halduskohus) tühistas 16. augusti 2018. aasta kohtuotsusega [...] Krajský soud v Brně (Brno maakonnakohus) 26. aprilli 2018. aasta otsuse [...] ja suunas kohtuasja tagasi samale kohtule uue otsuse tegemiseks. Kõrgeim halduskohus jõudis järeldusele, et dokumendi V I 1 esitamine ei olnud vastutusest vabastamiseks piisav. Mis puudutab selle dokumendi laadi, siis järeldas see kohus, et tegemist oli üksnes haldusliku loaga kõnaluse veini Euroopa Liidu territooriumile toomiseks. [lk 3]
6. Selle siduva õigusliku hinnangu alusel jättis Krajský soud (maakonnakohus) kaebuse 21. novembri 2018. aasta kohtuotsusega rahuldamata [...]. Ka järgmise

kassatsioonkaebuse jättis Nejvyšší správní soud (kõrgeim halduskohus) 27. märtsi 2019. aasta kohtuotsusega rahuldamata [...]. Kaebaja taotletud põhiseaduslikkuse järelevalve kohtumenetluses tühistati mõlemad kõnesolevad kohtuotsused Ústavní soudu (Tšehhi Vabariigi konstitutsioonkohus) 5. septembri 2019. aasta kohtuotsusega. [...]. Ústavní soud (konstitutsioonkohus) tuvastas eelkõige, et oli rikutud kaebuse esitaja õigust õiglasele kohtumenetlusele, sest Nejvyšší správní soud (kõrgeim halduskohus) tegi maakonnakohtu õiguslike järeldustega vastupidise otsuse dokumendis V I 1 kui Euroopa Liidu õiguse instumendis sisalduva tõendi siduva laadi kohta, kuivõrd Ústavní soudu (konstitutsioonikohtu) hinnangul tohtinuks Nejvyšší správní soud (kõrgeim halduskohus) nii toimida üksnes pärast seda, kui on esitanud eelotsusetaotluse Euroopa Liidu Kohtule.

II. Kohaldatavad õigusnormid

7. Esitatud eelotsusetaotlusega seotud väidete keskmes on küsimus, kuidas tõlgendada ja kohaldada riigisisest sätet, mis käsitleb vastutusest vabastamist (objektiivse vastutuse välistamine väärteo korral, st mittesüüline vastutus), mida käesolevas kohtuasjas suures osas juba käsitles Ústavní soud (konstitutsioonkohus) oma eespool viidatud otsuses. Tegemist on puhtalt riigisisese normiga, mis ei võta üle ühtegi liidu õigusnormi. Ústavní soudu (konstitutsioonikohtu) järeldused, mis on eelotsusetaotluse esitanud kohtule siduvad, on siiski teataval määral sõltuvuses õiguslikust vastusest, mis antakse määruse nr 555/2008 kohaldamisel väljastatud dokumendi V I 1 laadi kohta esitatud küsimusele. Ústavní soud (konstitutsioonkohus) juhtis tähelepanu sellele, et dokumendi V I 1 laadil on käesoleva kohtuasja seisukohast otsustav tähendus ja rõhutas samas, et ta ei ole ise pädev määrama kindlaks, milline on siin liidu õiguse õige tõlgendus või tõlgendama omavoliliselt liidu õiguse sisu. Liidu õigus mängib niisiis võtmerolli selle väljaselgitamisel, kas eelotsusetaotluse esitanud kohus otsustas algselt õigesti [küsimus, millele pööras tähelepanu ka Ústavní soud (konstitutsioonkohus)], et dokument V I 1 ei ole pelk haldustingimus veini Euroopa Liidu territooriumile toomiseks. Määruse nr 555/2008 sätted on selles osas võtmetähtsusega. Kuivõrd käesolev kohtuasi käsitleb vastutusest vabastamist väärteo, st määruse nr 1308/2013 rikkumise korral, siis viitab sinne kohus järgmiseks ka selle määruse asjassepuutuvatele sätetele.

II. A. Liikmesriigi õigus

8. Vastavalt seaduse nr 321/2004 § 39 lõike 1 punktile ff paneb juriidiline või füüsiline isik toote tootja või turustajana toime väärteo, kui ta rikub viinmarjakasvatust, veinitootmist või veini turustamist reguleerivas Euroopa Liidu sättes ette nähtud kohustust.
9. Seaduse nr 321/2004 § 40 lõike 1 kohaselt ei kohaldata juriidilise isiku suhtes väärteo eest vastutust, kui ta tõendab, et ta ei jätnud tegemata ütki omapoolset nõutavat pingutust kohustuse rikkumise ärahoidmiseks.

III. B. Liidu õigus

10. Määruse nr 555/2008 artiklis 40 on sätestatud: „Määruse (EÜ) nr 479/2008 artikli 82 lõike 3 punktides a ja b osutatud sertifikaat ja analüüsiaruanne moodustavad ühe dokumendi, mille:

- a) sertifikaadi osa koostab selle kolmanda riigi asutus, kust tooted on pärit;
- b) analüüsiaruande osa koostab selle kolmanda riigi poolt tunnustatud ametlik labor, kust tooted on pärit.“

11. Määruse nr 555/2008 artiklis 41 on sätestatud: „Analüüsiaruanne peab sisaldama järgmist teavet:

- a) veinide ja kääriiva viinamarjavirde puhul:
  - (i) alkoholi üldsisaldus mahuprotsentides;
  - (ii) tegelik alkoholisisaldus mahuprotsentides;
- b) viinamarjavirde ja -mahla puhul tihedus;
- c) veinide, viinamarjavirde ja -mahla puhul: [lk 4]
  - (i) kuivekstrakti üldsisaldus;
  - (ii) üldhappesus;
  - (iii) lenduvate hapete sisaldus;
  - (iv) sidrunhappe sisaldus;
  - (v) vääveldioksiidi üldsisaldus;
  - (vi) eri sortide ristamisel saadud sortide esinemine (otseselt tootja hübriidid või muud sordid, mis ei kuulu Vitis vinifera sortide hulka”.

12. Määruse nr 555/2008 artikli 43 lõikes 1 on sätestatud: „Iga ühendusse importimiseks ettenähtud saadetise kohta koostatakse sertifikaat ja analüüsiaruanne ühtse dokumendina VI I“.

Esimeses lõigus osutatud dokument koostatakse vormil VI I, mis vastab IX lisas esitatud näidisele. Sellele kirjutab alla ametiasutuse ametiisik ja artiklis 48 osutatud tunnustatud labori ametnik.“

13. Määruse nr 555/2008 artikli 48 lõike 1 esimeses lauses on sätestatud: „Komisjon koostab ja ajakohastab kolmandate riikide pädevate asutuste teatiste põhjal vormi VI I koostamiseks volitatud asutuste, laborite ja veinitootjate loetelud koos aadressidega.“

14. Määruse nr 555/2008 artiklis 51 on sätestatud: „*Kui liikmesriigi pädev asutus kahtlustab, et kolmandast riigist pärit toode ei vasta määruse (EÜ) nr 479/2008 artikli 82 lõigetele 1 ja 2, teavitab ta sellest viivitamata komisjoni*“.
15. Määruse nr 555/2008 IX lisas on kehtestatud vormi V I 1 näidis, mille punktis 9 sisaldub järgmine tekst, kus tähtsust omavad väljad tuleb ära märkida, tehes kastikesse risti: „*Eespool kirjeldatud toode ⁽³⁾ on / ei ole ette nähtud otsetarbimiseks, vastab ühenduse määratlusele või viinamarjaveinitoodete kategooriatele ning on toodetud vastavalt ⁽³⁾ Rahvusvahelise Veiniameti soovitatud ja avaldatud/ ühenduses lubatud veinivalmistustavadele*”. 3 prim ⁽³⁾ tähistab antud tekstis juhust „sobiv kastike tähistada ristiga („x”)”. [...]
16. Määruse nr 1308/2013 artikli 80 lõikes 2 on ette nähtud: „*Liidus ei tohi turustada VII lisa II osas loetletud tooteid, kui:*
- a) *nende puhul on kasutatud veinivalmistustavasid, mis ei ole liidus lubatud;*
- b) *nende puhul on kasutatud veinivalmistustavasid, mis ei ole riiklikul tasandil lubatud, või;*
- c) *nende puhul ei ole järgitud VIII lisas sätestatud eeskirju*”.

III. Esitatud eelotsuse küsimuste analüüs

17. Nagu sai juba eespool märgitud, puudutab kaebuses esitatud väidete ese, mida ka eelotsuse küsimused käsitlevad, sisuliselt niisuguse riigisisese õigusnormi tõlgendamist ja kohaldamist, mis näeb ette väärteo eest vastutusest vabastamise. Ústavní soud (konstitutsioonikohus) on käesolevas kohtuasjas selle küsimuse kohta juba siduva otsuse teinud, täpustades siiski, et ta ei ole volitatud andma siduvat tõlgendust liidu õiguse sättele. Ústavní soud (konstitutsioonikohus) rajas oma järeldused tõdemusele, et määruse nr 555/2008 alusel välja antud dokument V I 1 ei ole üksnes pelk veini Euroopa Liidu territooriumile toomise eeltingimus. Selle küsimusega seoses käsitles Ústavní soud (konstitutsioonikohus) õiguslikku hinnangut, mille sinne kohus andis 26. aprilli 2018. aasta lahendis [...].

III. Dokumendi V I 1 laad

18. Eelotsusetaotluse esitanud kohus jääb dokumendi V I 1 laadi osas oma esialgse õigusliku hinnangu juurde, täpsustades seda teatavas osas, arvestades Ústavní soudu (konstitutsioonikohus) järeldusi.
19. Siinse kohtu hinnangul ei või dokumenti V I 1 taandada pelgaks tolliga seotud haldusformaalsuseks, millest veini turustaja ei saa imporditud veini kvaliteedi kohta mingeid järeldusi teha. Määrus nr 555/2008 rajaneb suures osas nimelt usaldusel, mida [lk 5] Euroopa Liit väljendab kolmandate riikide volitatud asutuste väljastatud tõendite suhtes, milles viimased kinnitavad, et toode toodeti Euroopa Liidus lubatud (ja seega Rahvusvahelise Veiniameti soovitudele vastavaid) veinivalmistustavasid kasutades.

20. Määrusest nr 555/2008 ei tulene otse, et Euroopa Liit oleks andnud loa või muul viisil heakskiidu, otsustades, millised kolmandate riikide asutused või ametlikud laborid võivad dokumendi V I 1 väljastada. Komisjon on piirdunud sellega, et on koostanud määruse alusel loetelu asutustest, kes vastava kolmanda riigi hinnangul on pädevad kõnealust dokumenti väljastama. Kolmas riik kinnitab ise, millised asutused on volitatud, seda ei tee Euroopa Liit. Teisest küljest ei saa määrus asendada rahvusvahelise avaliku õiguse akte ega reguleeri seega suhteid kolmanda riigi ja Euroopa Liidu vahel. Seetõttu ei või kolmas riik määruse alusel määrata mis tahes asutust, kui Euroopa Liit ei aktsepteeri seda mingis rahvusvahelise avaliku õiguse aktis (sh ka vaikimisi aktis). Vähemasti aktsepteerib Euroopa Liit sellega, et kannab kolmanda riigi volitatud asutuse määruse nr 555/2008 artiklit 48 kohaldades koostatud loetellu, et ta tunnustab vastavat asutust volitatuna andma välja kõnealust dokumenti, mida liit siis omalt poolt tunnustab.
21. Määruse nr 555/2008 III peatükis sisalduvad sätted ja eriti viinamarjakasvatuse- ja veinisektori toodete saatelehtede standardiseerimine on ilmselgelt kantud eesmärgist lihtsustada nende toodete rahvusvahelist kaubandust, kasutades rahvusvahelise kaubanduse jaoks tüüpilisi vahendeid (samuti Euroopa Liidu üks aluspõhimõtteid, millel rajaneb kaupade kaupade vaba liikumine), nimelt tõendite tunnustamine – kõnesoleval juhtumil standardiseeritud dokumendis V I 1 kolmanda riigi poolt antud kinnituse tunnustamine.
22. Seetõttu ei ole krajský soudil (maakonnakohus) kahtusi selles osas, et Euroopa Liit on ise, võttes vastu määruses nr 555/2008 sisalduvad normid ja kandes tunnustatud asutused selle määruse artikli 48 alusel koostatud loetellu, väljendanud omapoolset usaldust nende asutuste väljastatud tõendite vastu ja tunnustab neid tõendeid, nagu nad on. Muidugimõista ei ole selline usaldus piiramatu ja määruses endaski on ette nähtud võimalik usalduse kuritarvitamise juhtum (vt nt artiklit 51). Niisugusel juhtumil on siiski olemas võimalus, et Euroopa Liit kaitseb ühisturгу rahvusvahelise avaliku õiguse aktide abil, ilma et oleks tarvis algatada (võimalik, et kauakestev) liidu seadusandlik menetlus. Seetõttu on ilmne, et Euroopa Liit saab sekkuda küllaltki operatiivselt ja kui ta seda ei tee, siis võib eeldada, et ta usaldab kolmandate riikide volitatud asutusi, mis on kantud määruse nr 555/2008 artikli 48 alusel koostatud loetellu.
23. Kaebaja esitas lisaks terve rea dokumente, mis on mõeldud tõendama, et Tšehhi Vabariigi haldusasutused pöörasid komisjoni tähelepanu Moldaaviast imporditud veini „problemaatilisele laadile“ ja et sel teemal toimus mitu kahepoolset kohtumist Tšehhi ja Moldova osapoolte vahel. Nendest dokumentidest tuleneb siiski ennekõike, et Tšehhi ametiasutused asusid tegutsema alles pärast seda, kui kõnesolevad väärted olid juba toime pandud, ehkki see ei sea kahtluse alla tõdemust, et Euroopa Liidul tervikuna on kavatsus jätkuvalt usaldada Moldava volitatud asutuse välja antud tõendeid. Sõltumata sellest, kas komisjonipoolne tegevusetus oli kavatsatud või üksnes selle tagajärg, et Tšehhi poolega ei suheldud, ei muuda Tšehhi ametiasutuste individuaalsed pingutused selleks, et muuta Moldova volitatud asutuse lähenemist eksporditava veini testimisele ja dokumendis V I 1 kinnituste andmisele, kuidagi nimetatud dokumendi laadi.

Tuleb rõhutada, et eelotsusetaotluse esitnud kohtule ei ole teada Moldovast imporditud veinidega seonduva väidetava konkreetse probleemistiku ulatus ja et seda ei ole lähemalt käsitletud vaatluse all olevas haldusmenetluses (konkreetsemalt ei ole esitatud üksikasjalikumalt põhjendust, mis puudutab seda, millises ulatuses pidanuks omama sellest probleemistikust ülevaadet kaebaja).

24. Eespool esitatud kaalutlusi arvesse võttes on eelotsusetaotluse esitanud kohus seisukohal, et dokument V I 1 ei ole pelk tolliga seotud haldusformaalsus ja et selles dokumendis esitatud kinnitus võib olla aluseks kaupleja hinnangule, et kõnealune vein vastab teatavatele kvaliteedistandarditele. [lk 6]

III. B. Tagajärjed riigisisese õiguse kohaldamisele

25. Juhuks, kui Euroopa Kohus peaks nõustuma eespool esitatud õigusliku hinnanguga, peab krajský soud (maakonnakohus) vajalikuks tuua välja selle õigusliku hinnangu konkreetset tagajärjed Tšehhi õiguse hilisema kohaldamise tarbeks, mis puudutab konkreetsemalt vastutusest vabastamise reeglit seaduse nr 321/2004 § 40 lõikes 1.
26. Põhijäreldus, millele eelotsusetaotluse esitanud kohus ja seejärel ka Ústavní soud (konstitutsioonikohus) eespool viidatud õigusliku hinnangu alusel jõudsid, on see, et isikul on võimalus vabaneda vastutusest toimepandud väärteo eest, mis seisneb vastuolus Euroopa Liidus heakskiidetud veinivalmistustavade toodetud veini turustamises, tuginedes dokumendis V I 1 sisalduvatele kinnitustele. Pingutused, mida kauplejalt selle kohustuse rikkumise korral eeldatakse, võivadki seisneda selle tõendi hankimises. Kuivõrd õigusnormid rajanevad Euroopa Liidu usaldusel nende kinnituste vastu, mille kolmanda riigi volitatud asutused on andnud dokumendis V I 1, oleks üpris keeruline õigustada üleüldist nõuet, et isikud, kes turustavad veini, millega on kaasas dokument V I 1, ei usaldaks selles antud kinnitusi ja kontrolliks nende õigsust. Nõuda neilt isikutelt, et nad teeksid täiendavaid analüüse (kui puuduvad mõistlikud kahtlused tõendis esitatu õigsuses), läheb täielikult vastuollu määruse eesmärgiga, mida on nimetatud määruse nr 555/2008 III peatükis. Niisuguse normistiku kehtestamine oleks üleliigne, kui kauplejad peaksid omal initsiatiivil hankima veel ühe samasisulise tõendi selle kohta, et toode vastab Euroopa Liidu poolt veinidele kehtestatud tingimustele.
27. Kui kolmanda riigi volitatud asutus kinnitab dokumendis V I 1, et toode toodeti Euroopa Liidus lubatud (ja seega Rahvusvahelise Veiniameti soovitudele vastavaid) veinivalmistustavasid kasutades, siis võib veini turustaja, kel see dokument olemas on, usaldada selles esitatud teabe õigsust. Sellega seoses ei oma tähtsust asjaolu, et dokumendis endas ei ole välja toodud, millised analüüsid konkreetselt tehti ja millised olid nende tulemused.
28. Tuleb siiski rõhutada, et võimalus vabaneda vastutusest toimepandud väärteo eest ei tähenda siiski, et veiniga kauplejad, kellel on olemas dokument V I 1, mis sisaldab vajalikke kinnitusi, oleks automaatselt vabastatud igasugusest vastutusest

väärtegade eest, mis seisnevad Euroopa Liidus lubatud veinivalmistustavade rikkumises. Selleks, et hinnata, kas konkreetsel juhul vastutusest vabanemiseks piisab dokumendi V I I sisule tuginemisest, tuleb analüüsida kõnesoleva juhtumi asjaolusid. Üldiselt võib veiniga kaupleja dokumendi V I I alusel õigustatult eeldada, et puudutatud vein vastab kohaldatavatele kvaliteedikriteeriumidele. Siiski on võimalik tuvastada asjaolud, mille esinemisel konkreetsel juhul see eeldus ei kehti või mis takistavad veini asjakohase dokumendiga V I I seostamast.

29. Nii nagu Euroopa Liidu usaldus antud kinnituste õigsuse suhtes ei ole piiramatu (vt nt võimalus kasutada määruse nr 555/2008 artikli 51 kohast menetlust, mis seondub komisjoni mis tahes hilisemate meetmetega kolmandate riikide volitatud asutuste suhtes), ei saa ka veiniga kauplejate usaldus nende kinnituste suhtes olla piiramatu. Tõendile tuginemisega ei saa seetõttu põhjendada seda, et ei tehta ühtki pingutust, kui väärteo toimepanija teadis või pidi objektiivselt võttes teadma, et imporditud vein ei vasta veinivalmistamistavade mõttes väga tõenäoliselt nõuetele.
30. Nagu tunnistas Ústavní soud (konstitutsioonikohus), siis tuleb konkreetsel juhtumil hinnata, kas veini importija või edasimüüja juures vahetult läbi viidud kontroll on tehtud kohe pärast importi või vastupidi, palju hiljem, ja kas on elemente, mis seavad kahtluse alla dokumendis V I I antud kinnituste kehtivuse. Nende elementidega seonduv tõendamiskoormis lasub aga haldusorganil, kui asi peaks jõudma väärteokaristuseni.
31. Ústavní soudu (konstitutsioonikohtu) hinnangul on sisuliselt samuti haldusorgani ülesanne tuua välja võimalikud kahtlused selles osas, kas kontrollitud vein on tõepoolest vein, mille kohta dokument V I I koostati, või kas veiniga ei tehtud selle koostist muutvaid toiminguid pärast selle dokumendi koostamist. Kui [lk 7] niisugused kahtlused leiavad kinnitust konkreetsete asjaolude tuvastamise läbi, siis peab veini turustaja need kahtlused hajutama, et kasutada kõnealust dokumenti V I I kõne all oleva veini suhtes. Nimelt on ainult sellisel juhul tegelik alus olemas dokumendil V I I põhineval eeldusel, et vein täidab teavad kvaliteedikriteeriumid.
32. Käesolevas kohtuasjas ei ole kaebaja esitanud haldusmenetluse raames konkreetseid dokumente V I I, vaid esitas tõendeid, mis rajanevad neil dokumentidel. Haldusorganid aga ei nõudnud neid dokumente, asudes seisukohale, et need ei ole käesolevas asjas otsuse tegemiseks vajalikud. Ehkki esitatud küsimused võivad selle valguses näida akadeemilised, on neile antav vastus kohtulahendi tegemiseks otsustava tähtsusega. Kui dokument V I I oleks üldiselt haldusformaalsus veini impordi tarbeks ja kauplejad ei võiks teha sellest veini kvaliteedi kohta mingeid järeldusi, siis ei oleks olnud kõnesoleva haldusmenetluse kontekstis olnud tarvis küsida konkreetseid dokumente V I I. Tagajärjeks oleks, et vastav kaebuse osa ei ole põhjendatud. Kui dokument V I I ei ole pelk haldusformaalsus, siis toetaks see Ústavní soudu (konstitutsioonikohtu) selget tõdemust, et selle dokumendi valdamine võib tuua kaasa kaebaja vastutusest vabastamise, ja et seega oleks haldusorganil tulnud analüüsida ja

hinnata konkreetse juhtumi asjaolusid, et määrata kindlaks, kas kaebaja tegelikult hoidis kõrvale väärteo eest vastutamast. Tagajärg oleks haldusotsuse tagasivõtmine tõdemusega, et neid asjaolusid tuleb haldusorganil järgnevas menetluses uuesti analüüsida ja hinnata.

III. C. Riigisisese vastutusest vabastamise reegli kooskõla Euroopa Liidu õigusega

33. Kuigi siinsel kohtul ei ole kahtlusi, et riigisisese õiguse eespool nimetatud tagajärjed on Euroopa Liidu õigusega kooskõlas, esitab siinne kohus siiski ka teise küsimuse, eelkõige selleks, et vältida olukorda, kus esimest küsimust käsitletakse liiga kitsalt, sest defineeritakse ebaõigesti see ulatus, milles käesolev asi puudutab liidu õiguse tõlgendamist ja see ulatus, milles kohtuasi puudutab riigisisese õiguse tõlgendamist. Lisaks sellele puudutab vastutusest vabastamine ka kaudselt liidu veinivalmistustavasid käsitlevate õigusnormide rakendamist, konkreetset määruse nr 1308/2013 artikli 80 lõike 2 rakendamist. Ka sel põhjusel peab siinne kohus sobivaks anda Euroopa Liidu Kohtule võimalus teha otsus mitte ainult dokumendi V I 1 tegeliku laadi kohta, vaid ka õigusliku seisukoha kohta, mille siinne kohus ja Ústavní soud (konstitutsioonikohus) on võtnud riigisisese õiguse kohaldamise kohta laiemas kontekstis.
34. Arvestades, et liidu õiguse seisukohast on vähetähtis, kas riigisisene reegel on väljendatud sõnaselgelt õigusnormis, siis sõnastab eelotsusetaotluse esitanud kohus teise küsimuse tarbeks käsitletavas kohtuasjas kohaldatava riigisisese reegli, mis osaliselt tuleneb seaduse nr 321/2004 § 40 lõikest 1 ja osaliselt on saanud konkreetsema kuju Ústavní soudu (konstitutsioonikohtu) seisukohtades, mida on käesolevas lahendis käsitletud. Arvestades Ústavní soudu (konstitutsioonikohtu) kohtupraktika laadi, siis võib nimelt asuda seisukohale, et kõnesolev riigisisene reegel on lõplik ja siduv kõigi kohtute jaoks. See riigisisene reegel, mille kooskõla kohta liidu õigusega on siinsel kohtul küsimus tekkinud, on võimalik võtta kokku järgmiselt: Moldovast imporditud veiniga kaupleja võib vabaneda vastutusest väärteo eest, mis seisneb Euroopa Liidus mitte lubatud veinivalmistustavasid kasutades toodetud veini turustamises, kui riigisisemed ametiasutused ei lükka ümber selle kaupleja eeldust, et vein toodeti Euroopa Liidus lubatud veinivalmistustavasid kasutades – eeldus, mis rajaneb dokumendil V I 1, mille Moldova volitatud asutus on määruse nr 555/2008 alusel andnud.
35. Nagu juba eespool märgitud sai, siis eespool viidatud normi kohaldamiseks on vaja võtta arvesse rida asjaolusid, millest muu hulgas tulenevad ka teatavad erandid. Teise küsimusega soovitakse seega kindlaks teha, kas liidu õigust arvestades on põhimõtteliselt välistatud võimalus eelkirjeldatud asjaoludel vabaneda vastutusest toimepandud väärteo eest ja kas liidu õigusest tuleneb muid takistusi niisuguse reegli kohaldamisele, mida riigisisestel asutustel tuleb käsitleda. [lk 8]
36. Kuivõrd eelotsusetaotluse esitanud kohus ei ole tuvastanud ühtki takistust riigisisese normi kohaldamisele (kui Euroopa Kohus tuvastab, et dokument V I 1

ei ole pelk tolliga seotud haldusformaalsus), ei pea ta vajalikuks esitada selle järelduse põhjendamiseks täiendavaid argumente.

IV. Järeldused

37. Eespool esitatut arvesse võttes esitab Krajský soud v Brně (Brno maakonnakohus) Euroopa Liidu Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

1. Kas dokument V I 1, mis on antud välja kooskõlas komisjoni 27. juuni 2008. aasta määrusega nr 555/2008, milles sätestatakse veinituru ühist korraldust käsitleva nõukogu määruse (EÜ) nr 479/2008 üksikasjalikud rakenduseeskirjad veinisektoris seoses toetusprogrammide, kolmandate riikidega kauplemise, tootmisvõimsuse ja kontrollidega, ja mis sisaldab kolmanda riigi volitatud asutuse kinnitust, mille kohaselt toode on toodetud vastavalt Rahvusvahelise Veiniameti soovitatud ja avaldatud ühenduses lubatud veinivalmistustavadele, kujutab endast pelka haldustingimust veini Euroopa Liidu territooriumile lubamiseks?
2. Kas liidu õigusega on vastuolus riigisisese õiguse põhimõte, mis võimaldab Moldovast imporditud veiniga kaupleva isikul vältida väärteokaristust Euroopa Liidus mitte lubatud veinivalmistustavade kohaselt valmistatud veini turustamise eest, kui riigisisese ametivõimud ei lükka ümber veiniga kaupleva isiku eeldust, et vein on toodetud Euroopa Liidus lubatud veinivalmistustavadega kooskõlas – eeldust, mille veiniga kauplev isik on rajanud dokumendile V I 1, mille Moldova ametivõimud väljastasid vastavalt komisjoni 27. juuni 2008. aasta määrusele nr 555/2008, milles sätestatakse veinituru ühist korraldust käsitleva nõukogu määruse (EÜ) nr 479/2008 üksikasjalikud rakenduseeskirjad veinisektoris seoses toetusprogrammide, kolmandate riikidega kauplemise, tootmisvõimsuse ja kontrollidega?

[...] [riigisisese menetlusküsimused]

[...] [teave edasikaebevõimaluste kohta]

Brno, 14. jaanuar 2020.

[...] [allkiri]